

Dilara İNAL

Viyana Ekonomi ve İşletme Üniversitesi
Avusturya ve Uluslararası Vergi Hukuku Enstitüsü

**TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
BAKIMINDAN VERGİLENDİRME**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE VERGİLENDİRME KESİŞİMİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. TOPLUMSAL CİNSİYET VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ.....	5
1.1.1. Toplumsal Cinsiyet.....	5
1.2.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	7
1.3.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bakımından Uluslararası Organizasyonların Çalışmaları.....	8
2.2. FEMİNİST HUKUK TEORİSİ.....	11
3.3. FEMİNİST İKTİSAT TEORİSİ.....	16
4.4. SOSYAL HUKUK DEVLETİ İLKESİ.....	17
5.5. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN SAĞLANMASINDA DİKKATE ALINMASI GEREKEN VERGİSEL AMAÇ VE İLKELER.....	20
5.1.1. Vergi Adaleti.....	20
5.2.2. Verginin Genelliği.....	25
5.3.3. Mali Güce Göre Vergilendirme.....	26
5.4.4. Vergilendirmede Eşitlik.....	29
5.5.5. Vergi Yükünün Adaletli ve Dengeli Dağılımı.....	31
6.6. YÖNLENDİRİCİ VERGİLENDİRME.....	33
6.1.1. Verginin Fonksiyonları.....	34
6.2.2. Sosyal Fonksiyon Çerçevesinde Yönlendirici Vergilendirme.....	35

İKİNCİ BÖLÜM
DEVLETİN VERGİLENDİRMEDE TOPLUMSAL
CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ SAĞLAMA GÖREVİNİN
ANAYASAL TEMELİ

1.1. KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK VE AYRIMCILIK YASAĞI	41
1.1.1. Anayasada Eşitlik İlkesi.....	41
1.1.2. Pozitif Ayrımcılık ve Pozitif Eylem	45
1.1.3. Anayasa Mahkemesinin Kadın-Erkek Eşitliğine Değinen Kararları	48
1.1.4. İHAS Kapsamında Ayrımcılık Yasağı	54
2.2. DEVLETİN ANAYASAL GÖREVLERİ VE POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLERİ....	56
2.2.1.1. Devletin Kişilerin Temel Hak ve Hürriyetlerini Kısıtlayan Ekonomik ve Sosyal Engelleri Kaldırma Görevi.....	57
2.2.2. Devletin Pozitif Yükümlülükleri.....	58
2.2.2.1. Temel Hak ve Özgürlüklerin Yatay Etkisi.....	62
2.2.2.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Bakımından Yatay Etki	64
2.2.3. İHAM Kararları Kapsamında Pozitif Yükümlülük	67
2.2.4. Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Devletin Pozitif Yükümlülükleri	71
3.3. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER KARŞISINDA VERGİLENDİRME	73
3.1.1. Devletin Negatif Yükümlülüğünü Yerine Getiren veya İhlal Eden Vergilendirme	76
3.2.2. Devletin Pozitif Yükümlülüğünü Yerine Getiren veya İhlal Eden Vergilendirme	77
4.4. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ AMACIYLA YÖNLENDİRİCİ VERGİLENDİRME	80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
FEMİNİST BİR YAKLAŞIMLA VERGİ HUKUKU

1.1. FEMİNİST BİR VERGİ HUKUKU YAKLAŞIMININ GEREKLİLİĞİ	83
---	----

1.1.1. Eleştirel Vergi Teorisi.....	83
1.2.2. Eleştirel ve Feminist Bir Vergi Teorisi	88
1.2.1.1. İşletmelerin Sosyal Sorumluluğunda Kapsamında Bir İnceleme	90
1.3.3. Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısıyla Vergiyi Doğuran Olaylar	92
1.3.1.1. Toplumsal Cinsiyet Şartlarına Bağlı Olarak Gelişen Farklar	93
1.3.2.2. Erkek Deneyimi ile Şekillenen İhtiyaçlar ve Menstrüel Ürünlerin Vergilendirilmesi	97
1.3.3.3. Türkiye’de Kadınların Ekonomik Hayata Katılımları ve Ev İçi Emeklerine Dair Veriler	100
2.2. CEDAW “GERÇEK EŞİTLİK” İLKESİNİN VERGİLENDİRMEYE ETKİSİ	101
2.1.1. BM Kadın Birimi’nin Gerçek Mali Eşitliğe Yaklaşımı.....	107
2.2.2. İHAM’ın Evrimsel Sözleşme Yorumu Üzerinden CEDAW ve Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Vergilendirme	108
3.3. VERGİLENDİRMEDE CİNSİYET TEMELLİ AÇIK VE ÖRTÜLÜ AYRIMCILIK.....	109
3.1.1. Doğrudan ve Dolaylı Vergi Ayrımı	110
3.2.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından İnceleme	113
4.4. VERGİLENDİRME VE AİLE.....	117
5.5. TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI BÜTÇELEME.....	123
6.6. GELİR ÇEŞİTLERİNDEKİ AYRIMI TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ PERSPEKTİFİYLE ELE ALMAK	126

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
FEMİNİST BİR YAKLAŞIMLA POZİTİF VERGİ
HUKUKU İNCELEMESİ

1.1. TÜRK HUKUKUNDA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNE YÖNELİK TEMEL DÜZENLEMELER	131
---	-----

2.2. TÜRK VERGİ HUKUKU KAPSAMINDA TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ SAĞLAMAYA DAİR DÜZENLEMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	133
2.1.1. Gelir Vergisi Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemeler	134
2.1.1.1. Kadın Hizmet Erbabına Yapılan Yardımlar.....	134
2.1.1.2. İşletmede Eş ve Çocuklara Çalışmalarının Karşılığı Ödenen Gelirin Durumu.....	135
2.1.1.3. Ücretli Çalışanların Eğitim, Sağlık, Gıda, Giyim ve Kira Masrafları	136
2.1.1.4. Evdeki (Kadın) Girişimcilerin Desteklenmesi.....	137
2.1.1.5. Nafaka Ödemelerinin Gelir Vergisi Karşısındaki Durumu.....	138
2.2.2. Katma Değer Vergisi Açısından Kadın Tüketimine Yönelik Düzenlemeler.....	139
3.3. FARKLI ÜLKE HUKUKLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI VERGİLENDİRME ÖRNEKLERİ.....	140
3.1.1. Kadınlar için daha yüksek belirlenmiş vergiden istisna gelir dilimi uygulamaları	140
3.2.2. Anne ve hamile çalışanlar için getirilen vergi kolaylıkları	141
3.3.3. Menstrüel ürünlerdeki verginin kaldırılması.....	143
4.4. TÜRK VERGİ HUKUKUNA YÖNELİK ÖNERİLER	144
SONUÇ	147
KAYNAKÇA.....	153